

ХАНС КРИСТИАН АНДЕРСЕН ИСТОРИЯТА НА ЕДНА МАЙКА

Превод от датски: Светослав Минков, —

chitanka.info

Майката седеше до люлката на своето болно дете. Тя беше много тъжна и се страхуваше, че то ще умре. Детето лежеше съвсем бледно, със затворени очи, и дишаше тежко. От време на време от гърдите му се откъсваше дълбока въздишка, прилична на пъшкане, и тогава майката поглеждаше още по-тъжно нещастната си скъпа рожба. Изведнъж някой похлопа на вратата и в стаята влезе беден старец, облечен в топъл кожух, защото навън беше люта зима. Всичко бе покрито със сняг и лед и остър вятър брулеше лицето.

Старецът трепереше от студ. Като забеляза, че детето бе заспало за миг, майката стана и сложи на печката едно гърне с вино, за да го стопли за госта си. Старецът седна на нейното място и започна да люлее детето. Майката се отпусна на стария стол до него, погледна загрижено детето си, което дишаше тежко, и го хвана за ръчицата.

— Как мислиш, нали ще остане живо? — попита тя. — Нали добрият Бог не ще ми го вземе?

А старецът, който беше самата Смърт, кимна някак неопределено с глава. Това движение можеше да означава и „да“, и „не“. Майката наведе очи и по бузите ѝ покапаха сълзи. Главата ѝ тежеше: три дена и три ноци вече не беше мигвала. Затуй тя заспа сега, но само за минутка. Сетне скочи и потрепери от студ. „Какво става?“ — извика тя и се огледа наоколо. Но стареца го нямаше, нямаше го и детето ѝ: той го беше взел със себе си. Старият часовник в ъгъла тракаше и бръмчеше. Тежката му топка се спусна до самия под и — зъррр! — часовникът спря.

Бедната майка изскочи като луда от къщата и започна да вика силно детето си.

На двора в снега седеше жена в дълга черна дреха. Като видя разплаканата майка, тя каза:

— В твоята къща беше Смъртта. Аз я видях, когато излезе с детето ти. Тя бяга по-бързо от вятъра и никога не връща това, което е взела!

— Каж ми само из кой път тръгна — рече майката. — Аз ще я догоня!

— Аз зная пътя — отвърна жената в черната дреха, — но преди да ти го покажа, ти трябва да ми изпееш всички песни, които пееше на детето си. Аз ги обичам много и съм ги слушала неведнъж. Аз съм Нощта и видях сълзите ти, когато ги пееше.

— Ще ти изпея всичките, всичките! — извика майката. — Само не ме задържай сега, остави ме да догоня Смъртта и да върна детето си!

Ала Нощта седеше мълчалива и безучастна. Тогава майката зачупи ръце и със сълзи на очи започна да пее. Много песни изпя тя, но още повече сълзи пророни. Най-сетне Нощта каза:

— Върви надясно, в тъмната елхова гора! Там Смъртта отнесе детето ти!

В дъното на гората пътищата се кръстосваха и майката не знаеше накъде да върви. Тя забеляза пред себе си трънлив храст, по който нямаше нито листа, нито цветове. Беше зима и от всички клончета висяха ледени висулки.

— Не е ли минавала оттук Смъртта с моето дете? — попита го тя.

— Да, мина! — отвърна храстът. — Но аз не ще ти кажа накъде отиде, докато ти не ме стоплиш до гърдите си. Аз съм премръзнал и скоро ще се покрия цял с лед.

И майката притисна силно до гърдите си трънливия храст, за да го сгрее по-скоро. Бодлите му се забиха в тялото ѝ и едри капки кръв покапаха по снега. А храстът пусна пресни зелени листа и цъфна сред студената зимна нощ: толкова горещо беше сърцето на тъжната майка. Тогава трънливият храст ѝ посочи пътя, по който трябваше да върви.

След това тя стигна до едно голямо езеро, в което нямаше нито кораб, нито лодка. Езерото не бе замръзнало достатъчно, за да мине тя по леда му, пък и водата му не беше толкова плитка, за да може да я прегази. А трябваше да премине това езеро, за да намери детето си. Отчаяната майка легна на земята и поиска да изпие всичката вода на езерото. Туй, разбира се, беше невъзможно за човека, но тя вярваше, че ще стане някакво чудо.

— Не, напразно се мъчиш! — каза ѝ езерото. — По-добре да се разберем приятелски. Аз обичам да събирам скъпоценни камъни, а твоите очи са най-прекрасните бисери, каквито съм виждал досега. Ако ти ги изплачеш в мен, аз ще те пренеса в голямата градина, дето живее Смъртта и отглежда цветя и дървета. Всяко цвете и всяко дърво там е един човешки живот.

— О, какво не бих дала, за да върна детето си! — извика майката, потънала в сълзи. И тя заплака още по-силно, и очите ѝ

паднаха на дъното на езерото и се превърнаха в два скъпоценни бисера. Тогава езерото я издигна като в люлка и я пренесе мигом на другия бряг, дето се издигаше една чудна къща, дълга няколко километра. Не можеше да се каже дали тая къща беше планина с гори и пещери, или здание, направено от човешки ръце. Но бедната жена не виждаше нищо: тя бе изплакала очите си.

— Къде ще намеря Смъртта, която взе детето ми? — попита тя с въздишка.

— Тя още не е идвала! — отвърна старата гробарка, която наглеждаше голямата градина на Смъртта. — Как дойде тук? Кой ти помогна?

— Господ ми помогна! — рече майката. — Той се съжали над мен, съжали се и ти! Къде ще намеря моето дете?

— Не зная — каза старата жена. — Пък и ти нищо не виждаш. Много дървета и цветя увехнаха тая нощ. Смъртта ще дойде скоро и ще ги пресади отново. Ти навярно знаеш, че всеки човек има свое дърво и свой цветец на живота. Наглед те приличат на обикновени растения, но имат живи, туптящи сърца. И детските сърца също туптят. Иди потърси, може би ще познаеш по биенето на сърцето твоео дете. Но ще ми дадеш ли нещо, ако ти кажа какво трябва да направиш по-нататък?

— Не мога нищо да ти дам — каза тъжно майката, — но за теб съм готова да отида накрай света.

— Не ми трябва това — отвърна жената. — По-добре дай ми дългите си черни коси. Ти сама знаеш колко хубави са те, пък и на мен много ми харесват. Вместо тях аз ще ти дам моите побелели коси — и те все пак са нещо.

— Само туй ли? — попита майката. — О, аз ще ти ги дам на драго сърце!

И без ни най-малко колебание тя даде прекрасните си черни коси и получи за тях белите като сняг коси на бабичката.

После те влязоха в градината на Смъртта, където растяха пръснати цветя и дървета. На едно място, под стъклени похлупаци, имаше жълти зюмбюли, на друго цъфтяха големи рози, по-нататък се виеха водни растения — едни съвсем свежи, други полуувехнали. По тях лежах водни змии и черни раци се бяха налепили по стъблата им. Още по-нататък се възвисяваха разкошни палми, дъбове и платани,

после се редяха магданоз и дъхава мащерка. Всеки цветец, всяко дърво си имаше свое име. Всяко растение беше един човешки живот и тия хора още живееха: един в Китай, друг в Гренландия — по цялата земя. Имаше и големи дървета в толкова малки саксии, та саксиите се бяха пукнали. Имаше и мънички нежни цветенца върху плодна земя, оградени с мъх и грижливо отглеждани.

Бедната майка се навеждаше към всички малки растения, вслушваше се в биенето на техните човешки сърца и между милионите позна сърцето на своето дете.

— Ето го! — извика тя и протегна ръка към един син цветец, който се бе наклонил на една страна.

— Не се докосвай до цветеча! — каза старата жена. — Застани само до него и когато дойде Смъртта, която аз чакам отдавна, не й давай да го откъсне. Заплаши я, че и ти ще направиш същото с другите растения. Тя ще се уплаши и ще го остави, защото трябва да отговаря за тях пред Бога. Без негово позволение не може да бъде откъснато нито едно цветче.

В тоя миг в градината повя леден вятър и сляпата майка почувствува, че Смъртта е дошла.

— Как намери пътя дотук? — попита я Смъртта. — Как можа да дойдеш по-рано от мен?

— Аз съм майка! — отговори тя.

И Смъртта протегна дългата си ръка към малкия нежен цветец. Но майката го закри с ръце — грижливо и внимателно, без да докосне нито едно негово листенце. Тогава Смъртта я духна по ръцете и тя усети, че това подухване беше по-студено от зимния вятър, и ръцете й се отпуснаха безсилно.

— Ти не можеш да се бориш с мен! — рече Смъртта.

— Но Бог може! — възрази майката.

— Аз върша само това, което нему е угодно! — каза Смъртта. — Аз съм негов градинар. Грижа се за всичките му цветя и дървета и ги пресаждам в голямата райска градина в незнайната страна. Как растат те там и какво им е, това не смея да ти кажа.

— Върни ми детето! — рече майката и заплака. И изведнъж тя сграбчи два чудни цветеча и извика: — Аз ще изскубя всичките ти цветя, защото съм отчаяна!

— Не ги докосвай! — рече Смъртта. — Ти казваш, че си нещастна, а искаш да направиш също тъй нещастна и друга майка.

— Друга майка ли? — извика бедната жена и веднага пусна двата цветеча.

— Ето ти очите — каза Смъртта. — Аз ги извадих от езерото. Те блестяха много силно, не знаех, че са твои. Вземи си ги — сега те са по-светли от по-рано. Вземи ги и погледни в тоя дълбок кладенец. Аз ще ти кажа имената на двата цветеча, които искаше да откъснеш, и ти ще видиш цялото им бъдеще, целия им човешки живот. Тогава ще разбереш какво искаше да погубиш.

И майката погледна в кладенеца и видя с радост как единият цветец носеше благодат за целия свят, защото разливаше наоколо си щастие и радост. Тя видя също тъй и живота на другия, който беше верига от грижи и нужди, от скръб и отчаяние.

— Кой от тях е цветецът на нещастieto и кой — цветецът на щастieto? — попита майката.

— Това не ще ти кажа — отвърна Смъртта. — Знай само, че единият от тях беше цветецът на твоето собствено дете. Ти видя съдбата му и цялото му бъдеще.

Тогава майката извика, обхваната от ужас:

— Но кой от тях беше цветецът на моето дете? Каж ми! Освободи невинната му душа! Избави детето ми от всички тия нещастия! По-добре го вземи! Занеси го в Царството Божие! Забрави сълзите и молбите ми, забрави всичко, което казах и сторих!

— Не те разбирам! — рече Смъртта. — Какво искаш: да ти върна детето или да го отнеса в оная страна, за която ти нищо не знаеш?

Тогава майката дигна ръце, падна на колене и започна да се моли:

— Господи, не слушай молбите ми, ако аз искам нещо, което е против твоята воля! Ти знаеш най-добре всичко! Не ме слушай! Не ме слушай!

И тя отпусна глава на гърдите си.

А Смъртта отнесе детето ѝ в неznайната страна.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.